

V/m vertegenwoordiging in de juridische wereld

Inhoud	
Afgestudeerden in de rechten	1
Actoren van Justitie	2
Minister van Justitie	2
Rechters/magistraten	2
- Gewone Hoven	2
- Bestuurlijke en grondwettelijke rechtscolleges	3
- Administratieve rechtscolleges	4
Advocaten	5
Notarissen	6
Gerechtsdeurwaarders	7
Openbaar Ministerie	8
Administratief personeel rechtbanken en hoven	10
➤ Beroepsverenigingen	10
FOD Justitie/commissies en adviesorganen	11
Wetgeving	14
Garanties voor evenwichtige vertegenwoordiging v/m	14
Wets/voorstellen	15
Aanbevelingen	16

"Vandaag zijn advocaat en magistraat allang geen mannenberoepen meer. Integendeel, aan de universiteiten vormen de meisjes de meerderheid van de rechtenstudenten en in de juridische beroepen komen ze massaal op. De doorstroming naar de hoogste niveaus laat nog te wensen over, maar dat is het geval in alle sectoren. Vrouwen zien de top wel door het glazen plafond, ze kunnen hem echter nog niet bereiken."¹

Dit dossier werpt een blik op de vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de juridische beroepen en hun aanwezigheid in diverse commissies en adviesorganen die verbonden zijn met de Federale Overheidsdienst Justitie.

Afgestudeerden in de rechten

Uitgereikte diploma's Rechten in 1972-1973 in België: 862 mannelijke afgestudeerden en 282 vrouwelijke afgestudeerden (24,65%).
Uitgereikte diploma's Rechten in 1981-1982 in België: 1.163 mannelijke afgestudeerden en 660 vrouwelijke afgestudeerden (36,20%)².
Studiebewijzen rechten, notariaat en criminologische wetenschappen uitgereikt in Vlaanderen op het einde van het schooljaar 2005-2006 (academische opleiding

¹ Dixit Francy Van der Wildt in het woord vooraf van Vrouwenraad 'Vrouwe Justitia', tweede trimester 2008.

² Vrouwen in cijfers. Zwart op wit, CVP Werkgroep Vrouw & Maatschappij, oktober 1984.

tweede cyclus): 442 mannelijke afgestudeerden en 785 vrouwelijke afgestudeerden (63,97%)³.

Actoren van justitie

Minister van justitie

De enige vrouwelijke minister van Justitie in België tot hiertoe was Laurette Onkelinx (2003-2007).

Rechters/magistraten

➤ Gewone hoven

In 1961 waren er 17 vrouwelijke rechters of 1% van alle rechters.

1983

Hoven en rechtbanken	vrouwen	mannen	% vrouwen
Hof van cassatie	1	33	3,03
Arbeidshof	3	60	4,76
Hof van beroep	17	182	8,54
Rechtbank van koophandel	9	68	11,68
Rechtbank van eerste aanleg	146	585	19,97
Arbeidsrechtbank	31	191	13,96
Politierechtbank	5	39	11,36
Vrederecht	16	167	8,74
Militair gerechtshof	0	1	
Auditoraat-generaal	0	9	
Krijgsraad	1	45	2,17
Gerechtelijke stagiaires	17	21	44,73

In 1995 bedroeg het aandeel vrouwelijke magistraten 30%⁴.

In 2005 waren 42,2% van alle rechters vrouwen⁵.

Hoven en rechtbanken	vrouwen	mannen	% vrouwen
Hof van cassatie	3	27	10
Arbeidshof	22	33	40
Hof van beroep	142	195	42,1
Rechtbank van koophandel	41	58	41,4
Rechtbank van eerste aanleg	288	305	48,6
Arbeidsrechtbank	67	49	57,8

³ <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken/2006-2007/jb0607/0607-2%20hdst3.pdf>

⁴ Belgisch verslag voor de vierde VN-vrouwenconferentie te Peking, 1995.

⁵ Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en genderindicatoren, Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, editie 2006

Politierechtbank	23	71	24,5
Vrederecht	55	138	28,5
Totaal	641	876	42,3

In 2007 bereikte het aantal vrouwelijke magistraten 45% van de 2.446 in totaal. Het grootste deel van de magistraten zijn de zogenaamde zittende rechters (1.607) en het andere deel is de zogenaamde staande magistratuur (839) die bij de parketten werkt⁶.

	Aandeel vrouwen in % (afgerond)
Strafuitvoeringsrechtbank	49
Politierechtbank	28
Vrederecht	33
Rechtbank van Koophandel	44
Arbeidsrechtbank	60
Rechtbank van eerste aanleg	52
Arbeidshof	35
Hof van beroep	40
Federaal parket	29
Hof van Cassatie	15

Het Hof van Cassatie telde in 2007 25 mannen en 5 vrouwen op de zetel en 14 mannen en 1 vrouw bij het parket.

Het Hof van Assisen is geen permanente rechtbank, maar wordt voor elke zaak opnieuw samengesteld uit drie rechters en twaalf juryleden.

➤ Bestuurlijke en en grondwettelijke rechtscolleges

Raad van State

<http://www.raadvst-consetat.be>

telt 127 'raadsheren' waarvan 30 vrouwen (= 23,6%).

De Raad van State is samengesteld uit:

- de Raad
  - Op grond van zijn toegewezen taken wordt de Raad opgedeeld in:
    - Afdeling wetgeving met kamers 1, 2, 3, 4
    - Afdeling bestuursrechtspraak met kamers 5 (tweetalig NI en Fr), 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 13 (Duitstalig), 14, 15
- het Auditoraat: 31 vrouwen op 91 leden (= 34,06%)
- het Coördinatiebureau
- de Griffie

Daarnaast zijn er ook een aantal ondersteunende diensten.

Grondwettelijk Hof

<http://www.arbitrage.be>

2 mannelijke voorzitters en 10 rechters waarvan 1 vrouw.

⁶ Justitie in cijfers 2008.

De volledige inrichting (voorzitters, rechters, referendarissen en griffiers) bestaat uit 33 personen waarvan 9 vrouwen (= 27,27%)

➤ **Administratieve rechtscolleges**

Naast de Raad van State en het Grondwettelijk Hof zijn er nog andere instanties, administratieve rechtscolleges genoemd, die direct toezicht houden op de activiteiten van de overheid.

Een **administratief rechtscollege** is een jurisdictioneel orgaan, dat uitspraken doet zoals de gewone hoven en rechtbanken maar geen deel uitmaakt van de rechterlijke macht, noch van de uitvoerende macht. Deze colleges hebben het statuut van rechtscollege sui generis. Administratieve rechtscolleges kunnen enkel opgericht worden voor de beslechting van conflicten met betrekking tot politieke rechten.

De diversiteit in de administratieve rechtscolleges is zeer groot: de administratieve rechtbanken zijn zowat over alle rechtstakken, ministeries en geografische omschrijvingen heen verspreid. Daarbij komt nog dat nagenoeg elk administratief rechtscollege een specifieke bevoegdheid, samenstelling, organisatie en procedure heeft.

Enkele voorbeelden:

Bij de FOD Justitie:

- De Commissies voor de Voorwaardelijke Invrijheidstelling⁷: in ieder rechtsgebied van een Hof van Beroep is een Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling ingesteld
- Commissie Strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting⁸: 24 leden waarvan 10 vrouwen en 3 secretarissen waarvan 2 vrouwen.
- De Centrale Toezichtsraad voor het gevangeniswezen en de Commissies van Toezicht⁹: 4 vrouwen op 11 leden
- Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden¹⁰: 23 vrouwen op 54 leden (= 42,59%)

Bij de FOD Kanselarij van de Eerste Minister:

- Vaste Nationale Cultuurpactcommissie¹¹

---

⁷ http://www.just.fgov.be/nl_htm/organisation/html_org_rechtscolleges/liberation-nl.doc;

Koninklijk besluit van 20 februari 2004 tot wijziging van het koninklijk besluit van 10 augustus 1998 betreffende de aanwijzingsprocedure en de evaluatie van de assessoren en hun plaatsvervangers in de commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling [2004009185](#)

⁸ Ministerieel besluit van 30 juni 2000 houdende benoeming van de leden van de Commissie « Strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting » en houdende toekenning van een reis- en verblijfsvergoeding aan de leden van deze Commissie, opgericht bij koninklijk besluit van 27 juni 2000, [20000009627](#); Koninklijk besluit van 27 juni 2000 houdende oprichting van een Commissie « Strafuitvoeringsrechtbanken, externe rechtspositie van gedetineerden en straftoemeting », [20000009626](#)

⁹ http://www.just.fgov.be/nl_htm/organisation/html_org_rechtscolleges/centrale_toezichtsraad.html

¹⁰ http://www.just.fgov.be/nl_htm/informatie/htm_justitie_atotz/verslag_hulp_slachtoffers_2002_2004.pdf

Bij de FOD Binnenlandse zaken:

- Raad voor Vreemdelingenbetwistingen¹²: eerste voorzitter: man; voorzitters Nederlandstalige kamers: 2 mannen; voorzitters Franstalige kamers: 3 mannen; beheerder: vrouw; hoofdgriffier: vrouw; P&O-correspondent: man; verantwoordelijke communicatie: man; secretariaat eerste voorzitter: vrouw.

Bij de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

- Raad voor mededinging¹³: 5 vrouwen op 19 leden (= 26,31%)

De professionele tuchtrechtscolleges

In een aantal beroepsgroepen zien bijzondere rechtscolleges erop toe dat de beroepsbeoefenaars de "codes" (normen en gebruiken) naar behoren naleven. Dit zijn de professionele tuchtrechtscolleges, die opgericht werden voor artsen, apothekers, dierenartsen, advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders, architecten, accountants, bedrijfsrevisoren, boekhouders en immobiliënmakelaars. De tuchtrechters zijn beroepsgenoten van de beklaagde.

Advocaten

1935: bijna 60 of minder dan 2% van alle advocaten

1950: 5% vrouwelijke advocaten.¹⁴

1983

- vrouwelijke advocaten: 1.007 op 5.106 (= 19,72%)
- vrouwelijke stagiaires: 744 op 2.183 (= 34,08%)
- vrouwen in Raad van van de Orde: 2,31% in Vlaamse, 2,22% in Waalse, 0 in Brussel

In 1995 bedroeg het aandeel advocates 35%¹⁵.

2007

<http://www.advocaat.be>

De Orde van Vlaamse Balies (OVb) vertegenwoordigt alle 14 Nederlandstalige balies van België. In 2007 waren er 8572 advocaten lid waarvan 3162 vrouwen (= 36,88%). Elke advocaat is in België verplicht lid van een lokale balie, en dus van één van de Ordes van Advocaten.

De vertegenwoordiging van vrouwen in de Raad van de Orde bedroeg in 2007: 11 vrouwen op 60 mannen (= 15,49%).

Het aantal vrouwelijke advocaten bij het Hof van Cassatie bedraagt: 5 vrouwen op 20.

In 2008 hebben 13 balies een mannelijke stafhouder en 1 een vrouwelijke.

---

¹¹ <http://www.cultuurpact.be>

¹² <http://www.ibz.be/code/nl/loc/recours.shtml>

¹³

http://economie.fgov.be/organization_market/competition/competition_council/competition_nl_00_4.htm

¹⁴ Hilde Sabbe, *Vrouwe Justitia*, in *Jaarboek van de Vrouw 1994*, een uitgave van de Nederlandstalige Vrouwenraad.

¹⁵ Belgisch verslag voor de vierde VN-vrouwenconferentie te Peking, 1995.

Notarissen

<http://www.notaris.be/kameleon/index.jsp>

In 1994 bedroeg het aandeel vrouwelijke notarissen 7%.

In 2001 bedroeg het aandeel vrouwelijke notarissen 10,75%.

Op 31 december 2007 waren er in België 1.383 notarissen actief (notarissen-titularis, geassocieerde notarissen en plaatsvervangers) in 1.196 kantoren, waarvan 251 vrouwen (=18,15%) en 1.132 mannen (81,85%)¹⁶.

Notariële instellingen

- Nationale Kamer van Notarissen¹⁷: er zetelen 47 notarissen in die rechtstreeks verkozen worden tijdens de algemene vergaderingen van de provinciale genootschappen van notarissen. Het Directiecomité, acht leden gekozen uit de Algemene Vergadering voor een termijn van 3 jaar, bereidt de beslissingen van de Nationale Kamer voor en voert deze ook uit.
- Provinciale Kamers, o.a.
  - Kamer der Notarissen Brussel¹⁸: 1 vrouwelijke notaris op 10 notarissen, 1 vrouwelijke griffier en 1 vrouwelijke adjunct-griffier
  - Kamer der Notarissen Waals-Brabant¹⁹: 1 vrouw op 11 leden
- Benoemingscommissies voor het notariaat: er zijn twee benoemingscommissies: een Nederlandstalige en een Franstalige. Samen vormen zij de Verenigde Benoemingscommissies. Elke benoemingscommissie bestaat uit 8 leden: 4 niet-notarissen (waaronder een magistraat en een hoogleraar in de rechten) en 4 notarissen. In de Nederlandstalige Benoemingscommissie zetelen 8 mannelijke effectieve leden en tot de plaatsvervangers behoren 1 vrouw en 7 mannen. Bij de Franstalige Benoemingscommissie zijn er 3 vrouwen bij de effectieve leden en 1 vrouw bij de plaatsvervangers.²⁰
- Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat: de Federatie treedt op als studiedienst. De Raad van bestuur was in 2007 samengesteld uit 10 mannen en 1 vrouw.
- Gemeenschapsraden: zijn verantwoordelijk voor de relaties met de gewestelijke overheden, voor de permanente opleiding van de notarissen en hun medewerkers, de informatie naar het publiek toe, de communicatie tussen notarissen van dezelfde taalrol. Op het niveau van de Federatie plegen beide Gemeenschapsraden continu overleg: zij delen hun ervaringen en werken aan gezamenlijke projecten.
- Beroepsinstellingen:
  - Verzekeringen van het notariaat: coöperatieve vennootschap, hebben als hoofddoel om de notarissen een beroepsverzekering aan te bieden.
  - De Notariële Zekerheid is een solidariteitsfonds opgericht in de vorm van een VZW. Zij heeft tot doel een vrijwillige tussenkomst te verlenen op

---

¹⁶ http://www.notaris.be/www_notaris_be/www_notaris_be/forms/press/jaarverslag%202007.pdf, p. 18

¹⁷ Koninklijk besluit van 29 december 1999 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van de Nationale Kamer van notarissen, [1999010284](http://www.brnot.be/N200.htm)

¹⁸ <http://www.brunot.be/N200.htm>

¹⁹ <http://www.notaire.net>

²⁰ zie: http://www.bcn-not.be/nl/membres_notaire.php

basis van vastliggende criteria aan slachtoffers ter goede trouw van notarissen die in de uitoefening van hun ambt geldelijk in gebreke gebleven zijn. De Notariële Zekerheid verleent ook hulp aan notarissen in moeilijkheden, mits voorlegging van bepaalde garanties.

- Vereniging van Erenotarissen van België vzw
- Verbroedering der Belgische Notarissen vzw
- Vereniging Nederlandstalige Licentiaten in het Notariaat: algemene vergadering²¹: 13 vrouwen op 30 leden; bureau²²: 3 vrouwen op 6 leden
- Association des licenciés en notariat
- Sociale instellingen²³

Gerechtsdeurwaarders

www.gerechtsdeurwaarders.be

De toegang tot het beroep wordt geregeld door het Gerechtelijk Wetboek²⁴. Dit bepaalt dat de gerechtsdeurwaarders worden benoemd door de Koning, uit de kandidaten die hebben voldaan aan een reeks voorwaarden. Zij moeten namelijk houder zijn van een diploma van doctor of licentiaat in de rechten, een stage van twee jaar hebben gedaan in één of meer gerechtsdeurwaarderskantoren en een getuigschrift van die stage hebben verkregen. Een gerechtsdeurwaarder mag zijn activiteit slechts uitoefenen in het gerechtelijk arrondissement waarin hij benoemd is. Bovendien mag hij geen ander beroep uitoefenen, wat een garantie betekent voor zijn onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

arrondissement	mannen	vrouwen	% vrouwen
Antwerpen	55	6	9,83
Aarlen	6		
Brugge	20	2	9,09
Brussel	78	18	18,75
Charleroi	27	5	15,62
Dendermonde	21	2	8,69

²¹ http://vln.be/page.php?edi_id=382

²² http://vln.be/page.php?edi_id=367

²³ Het notariaat is niet alleen bekommerd om de consument, maar ook om het sociale welzijn van zijn medewerkers. Daarom creëerde het notariaat een aantal sociale diensten, die de notarissen bijstaan om hun verplichtingen als werkgever na te komen, zoals o.a.:

- Sociaal Secretariaat van Belgische notarissen vzw
- Voorzorgskas van het notariaat vzw
- Gezinsvergoedingskas voor notarissen, politieke mandatarissen en vrije beroepen
- Aanvullend pensioenfonds van het notariaat
- Nationale Kas voor aanvullend pensioen voor klerken en notarisbedienden vzw
- Sociaal Fonds voor Notarisbedienden vzw
- Notarieel Vormingsinitiatief (NOTAVI) vzw
- Financieringsfonds voor de Tewerkstelling in het notariaat vzw
- Het Notarieel Fonds is een financieringsorganisme van sociale aard, opgericht door het notariaat. Personen die een bescheiden woning aankopen, kunnen sinds 1 januari 2000 genieten van een korting van 250 euro op het ereloon van de notaris die de akte verlijdt.
- La Basoche belge - Waarvan Akte (Koninklijke Beroepsvereniging van de bedienden van het notariaat) vzw

²⁴ Koninklijk besluit van 30 juni 1993 betreffende de stage voor kandidaat-gerechtsdeurwaarder en de homologatie van die stage

Dinant	9		
Eupen	13	2	15,38
Gent	30	3	10,00
Hasselt	15		
Huy	7	2	22,22
Ieper	4		
Kortrijk	16		
Leuven	14	2	12,50
Luik	41	3	6,81
Marche en Famenne	3	2	40,00
Mechelen	14	3	17,64
Bergen	20	2	9,09
Namen	15	4	21,05
Neufchateau	5	1	16,66
Nijvel	10	4	28,57
Oudenaarde	9		
Tongeren	11	1	9,09
Doornik	13	2	13,33
Turnhout	13	1	7,14
Verviers	11	2	15,38
Veurne	5		
Totaal	485	67	12,18

De Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België

- Leden van de vaste raad: 26 afgevaardigden waarvan 1 vrouw (3,84%) en 26 plaatsvervangers waarvan 2 vrouwen (7,69%)
- Directiecomité: 14 leden, geen vrouwen

Openbaar Ministerie

<http://www.openbaar-ministerie.be>

Het **Openbaar Ministerie** (O.M.) wordt gevormd door de magistraten die verbonden zijn aan een **parket** of aan een **auditoraat** en die in die functie hun ambtsverplichtingen vervullen in het rechtsgebied van het **hof** of van de **rechtbank** waarbij zij zijn aangesteld.

Het O.M. is samengesteld uit het federale parket, de lokale parketten en de parketten-generaal.

Op lokaal/arrondissementeel vlak is het O.M. onderverdeeld in de 'gewone parketten' en de arbeidsauditoraten (alle materies die onder de bevoegdheden van de Arbeidsrechtbanken vallen). De andere bevoegdheden komen toe aan de 'gewone' parketten.

Per arrondissement hebben de procureur des Konings, respectievelijk de arbeidsauditeur de leiding van het parket, respectievelijk het arbeidsauditoraat en oefenen de taken van het openbaar ministerie uit in hun arrondissement voor

de zaken waarvoor zij bevoegd zijn. In strafzaken oordelen zij bij samenhang in onderling overleg wie de vervolging overneemt, naargelang het zwaartepunt van de feiten. Bij betwisting beslist de Procureur-generaal wie van beiden bevoegd is. Op het niveau van **het gerechtelijk arrondissement** (27 in totaal) treden dus **de procureur des Konings** en zijn eerste substituten en substituten op als Openbaar Ministerie bij de **rechtbank van eerste aanleg**. Zij doen dat ook bij **de jeugdrechtbank, de politierechtbank(en)** en bij de **rechtbank van koophandel** in hun rechtsgebied.

- 27 procureurs des Konings van de gerechtelijke arrondissementen: waarvan 5 vrouwen²⁵

Bij **de arbeidsrechtbanken** wordt deze functie uitgeoefend door **de arbeidsauditeur**, bijgestaan door zijn eerste substituten en substituten. Zij treden in die hoedanigheid ook op bij de correctionele rechtbank en de politierechtbank(en) in die zaken waarvoor zij strafrechtelijk bevoegd zijn.

- 8 vrouwen onder de 24 arbeidsauditeurs²⁶

Op het tweede niveau, het beroepsniveau of ressortieel niveau, is er één Procureur-Generaal, die de leiding heeft over twee afdelingen, het parket-generaal (bevoegd in tweede instantie voor de 'gewone parketten') en het auditoraat-generaal (bevoegd in tweede instantie voor de arbeidsauditoraten). Bij ieder **hof van beroep en arbeidshof** (sinds 1975 zijn er in België vijf hoven van beroep en vijf arbeidshoven: Brussel, Gent, Luik, Bergen en Antwerpen) wordt het Openbaar Ministerie waargenomen door **de procureur-generaal**, die de leiding en het toezicht heeft over de magistraten van **het parket-generaal** en van **het arbeidsauditoraat-generaal**.

Voor het parket-generaal wordt de procureur-generaal bijgestaan door een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-procureur-generaal.

Voor het arbeidsauditoraat-generaal zijn dit een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-generaal.

Bij **het hof van cassatie** wordt het ambt van Openbaar Ministerie waargenomen door **de procureur-generaal** bij dit hof, hierin bijgestaan door een eerste advocaat-generaal en advocaten-generaal. Ondanks de gelijkheid van terminologie ligt de functie van Openbaar Ministerie hier helemaal anders. Het Hof van Cassatie oordeelt immers niet over de grond van de zaak, maar kijkt de wettigheid en de regelmatigheid van de gevoerde rechtspleging na.

- De procureur-generaal bij het Hof van Cassatie is een man²⁷
- De procureurs-generaal bij de hoven van beroep zijn mannen²⁸

Het beleid wordt uitgestippeld door:

- het College van Procureurs-generaal²⁹

²⁵ http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/pdklijst.htm

²⁶ http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/auditeursnl.html

²⁷ http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/prc_federaal.html

²⁸ http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/nadress1.htm

²⁹ http://www.just.fgov.be/nl_htm/parket/collegenl.htm

- de Raad van Procureurs des Konings; gerechtelijk jaar 2007-2008: 2 vrouwen op 8 leden³⁰
- de Raad van Arbeidsauditeurs³¹: zie hoger: 8 vrouwen onder de 24 arbeidsauditeurs.

De politiek verantwoordelijke is de Minister van Justitie.

Administratief personeel rechtbanken en hoven

In 2007 was er bij het administratief personeel van justitie, zoals griffiers en secretarissen, een overwicht van vrouwen die 68% van de jobs invullen.

	Aandeel vrouwen in % (afgerond)
Politierechtbank	73
Vredegerecht	72
Rechtbank van koophandel	75
Arbeidsrechtbank	70
Rechtbank van eerste aanleg	68
Arbeidshof	70
Hof van beroep	64
Federaal Parket	63
Hof van Cassatie	68

Bron: Justitie in cijfers 2008

Beroepsverenigingen

Nationaal Verbond van Magistraten van eerste aanleg

<http://users.skynet.be/magistraten>

Deze vereniging groepeert een groot deel van de magistraten dat actief is in de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken, de rechtbanken van koophandel, de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsauditoraten en het auditoraat bij de krijgsraad.

De Algemene Vergadering bestaat uit alle magistraten die lid zijn.

Naast de Algemene Vergadering is er een Raad waarin er één vertegenwoordiger per arrondissement aanwezig is. Deze Raad komt minstens 2 maal per jaar samen. Op deze Raad worden de thema's die in de verschillende arrondissementen leven, besproken.

Het Bureau bestaat uit een voorzitter, drie ondervoorzitters, een secretaris,

³⁰ http://www.just.fgov.be/nl_hm/rechterlijke_orde/raad_pdk.html

³¹ Wet van 12 april 2004 houdende verticale integratie van het openbaar ministerie; [2004009321](#); Art. 152bis. De arbeidsauditeurs vormen samen een raad, die raad van arbeidsauditeurs wordt genoemd. De federale procureur kan de vergaderingen van de raad bijwonen.

penningmeester, een aantal effectieve leden en naar gelang de behoefte gecoöpteerde.

➤ Geen gegevens v/m op internet.

Koninklijk Verbond van Vrede- en Politierechters

<http://www.kvvp-urjpp.be/kvvp/index.htm>

Het Verbond is de beroepsgroepering van de eerstelijnsrechters, die de professionele belangen van haar leden behartigt. Het is de spreekbuis van de vrede- en politierechters naar de media en de buitenwereld toe, en uit de regelmatige vragen om advies inzake diverse wetsvoorstellen blijkt dat het Verbond door de minister van justitie erkend wordt als volwaardige gesprekspartner.

Het Verbond wordt geleid door een raad van bestuur, samengesteld uit de afgevaardigden van de vrederechters en politierechters van het rechtsgebied van de vijf hoven van beroep. Bovendien zijn de voorzitters van de algemene vergaderingen van vrederechters en politierechters van de verschillende rechtsgebieden van de hoven van beroep lid met raadgevende stem.

De Raad van bestuur bestaat uit 25 leden waarvan 4 vrouwen (= 16%).
Er zijn 27 arrondissementeel afgevaardigden waarvan 4 vrouwen (= 14,8%).

Unie van de Magistraten van de Hoven van Beroep

Geen gegevens op internet.

Zie ook bij notarissen en gerechtsdeurwaarders.

FOD Justitie/commissies en adviesorganen

Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders

http://www.just.fgov.be/nl_htm/informatie/htm_justitie_atotz/verslag_hulp_slachtoffers_2002_2004.pdf

Samenstelling vanaf 1 februari 2005:

- Leden-magistraten: voorzitter is een man; 3 ondervoorzitters en 2 ondervoorzitters; 6 plaatsvervangende ondervoorzitters
  - Leden-advocaten: 4 mannen en 2 vrouwen; plaatsvervangende leden 3 vrouwen en 3 mannen
  - Leden-ambtenaren: 4 vrouwen en 2 mannen; plaatsvervangende leden: 2 mannen
  - Leden-vierde categorie: 6 vrouwen en 2 mannen
  - Secretariaat: 5 vrouwen en 9 mannen
- Totaal: 23 vrouwen en 31 mannen (= 42,59% vrouwen)

Kansspelcommissie

<http://www.gamingcommission.fgov.be/website>

Samenstelling in 2007³²:

Voorzitter: man

Dienstdoend Leidend Ambtenaar: man

Commissieleden: 12 waarvan 1 vrouw

Plaatsvervangende commissieleden: 12 waarvan 4 vrouwen
zie ook:

Wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers

[1999010222](#)

HOOFDSTUK II. - De kansspelcommissie

Art. 10. § 1. De commissie bestaat uit 11 leden, onder wie een magistraat die het voorzitterschap waarneemt, en evenveel plaatsvervangende leden: niets over evenwichtige vertegenwoordiging m/v

Koninklijk besluit van 20 juni 2002 betreffende de samenstelling en werkwijze van het overlegcomité van de kansspelcommissie

[2002009604](#)

➤ niets over evenwichtige vertegenwoordiging m/v

Informatie- en adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties

http://www.iacso.be/tweejaarlijks_verslag2005-2006.pdf, p. 8

- vaste leden: 8 waarvan 2 vrouwen

- plaatsvervangende leden: 8 waarvan 2 vrouwen

Hoge Raad voor de Justitie

<http://www.csj.be/nl/index.htm>

Ijvert als onafhankelijke instelling voor de continue verbetering van de justitie in ons land, ten bate van burger en maatschappij; neemt het initiatief om alle actoren – onder meer magistraten, advocaten, beleidsverantwoordelijken en vertegenwoordigers van de verenigingen van de paragerechtelijke sector – bij een gemeenschappelijke visie te betrekken.

19 vrouwen op 44 leden (= 43,18%)

➤ cfr. wetgeving evenwichtige vertegenwoordiging

Bureau van de Hoge raad voor Justitie

De vier bureauleden zijn om de beurt voorzitter van de Hoge Raad. Elk van hen zit een BAC (Benoemings- en aanwijzingscommissie) of AOC (Advies- en onderzoekscommissie) voor. De bureauleden oefenen hun functie voltijds uit en ontvangen daarvoor een volwaardige wedde.

1 vrouw op 4 leden.

Advies- en onderzoekscommissie

3 vrouwen op 8 leden bij de Nederlandstalige commissie

3 vrouwen op 8 leden bij de Franstalige commissie

Benoemings- en aanwijzingscommissie

6 vrouwen op 14 leden bij de Nederlandstalige commissie

32

http://www.gamingcommission.fgov.be/website/NL/webFolders/rapports_annuels/Jaarverslag_2007.pdf; p. 4

7 vrouwen op 14 leden bij de Franstalige commissie
Nederlandstalig taalcollege

9 vrouwen op 22 leden

Franstalig taalcollege

9 vrouwen op 22 leden

Adviesraad van de magistratuur

http://www.just.fgov.be/nl_htm/rechterlijke_orde/am

Is een gesprekspartner bij de overheid als het gaat om statuut, werkomstandigheden en rechten van de magistraten

De verkiezing van de nieuwe raad vond plaats op 5 mei 2006.

- Bureau van de Adviesraad van de magistratuur³³: 3 vrouwen op 6 leden
  - Leden (zonder plaatsvervangers) van de Adviesraad van de magistratuur³⁴: 18 vrouwen op 44 leden
- cfr. wetgeving evenwichtige vertegenwoordiging

Commissie Modernisering van de Rechterlijke Orde

<http://www.cmro-cmoj.be/NL/welkom.htm>

Deze commissie is belast met elke actie die de modernisering van het beheer van de rechterlijke orde tot doel heeft. Met het oog hierop leidt zij een algemene reflectie over de modernisering onder meer door experimentele projecten op het niveau van het beheer.

en

Algemene Raad van de Partners van de Rechterlijke Orde

<http://www.cmro-cmoj.be/NL/welkom.htm>

De Raad wordt ermee belast aan de commissie initiatieven ter bevordering van de modernisering van de justitie voor te stellen.

Zie ook:

Wet van 20 juli 2006 tot instelling van de Commissie voor de Modernisering van de Rechterlijke Orde en de Algemene Raad van de partners van de Rechterlijke Orde (1)

[2006009617](http://www.just.fgov.be/nl_htm/2006009617)

HOOFDSTUK IV. - Samenstelling en functionering van de Commissie: niets over evenwichtige vertegenwoordiging m/v

Samenstelling:

De Commissie bestaat uit acht leden, zowel komende vanuit de magistratuur (zetel en openbaar ministerie) als van daarbuiten. De leden hebben een mandaat van zes jaar.

- Er zetelen 3 vrouwen en 5 mannen in de commissie.

HOOFDSTUK V. - De Algemene Raad van de partners van de Rechterlijke Orde: niets over evenwichtige vertegenwoordiging m/v

- Er zetelen 2 vrouwen en 31 mannen in de raad.

Beheerscomité en een toezichtcomité informaticasysteem Phenix

Wet van 10 augustus 2005 tot oprichting van het informatiesysteem Phenix

[2005009655](http://www.just.fgov.be/nl_htm/2005009655)

---

³³ http://www.just.fgov.be/nl_htm/rechterlijke_orde/am/bureau.html

³⁴ http://www.just.fgov.be/nl_htm/rechterlijke_orde/am/verkiezing_2006.html

Het **beheerscomité** is samengesteld uit een voorzitter, een ondervoorzitter, 8 vaste leden en 8 plaatsvervangende leden. Zij worden gekozen onder personen die alle waarborgen inzake onafhankelijkheid bieden en een duidelijke deskundigheid hebben inzake het recht en het informatiebeheer. De voorzitter en de ondervoorzitter behoren tot een verschillende taalrol.

Ten minste een van beiden moet een magistraat van de rechterlijke orde zijn. De Koning benoemt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de leden, onder wie 4 vaste leden en 4 plaatsvervangende leden op voordracht van de Minister van Justitie worden benoemd en 4 vaste leden en 4 plaatsvervangende leden op gezamenlijke voordracht van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie en van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie. Bij de volgorde waarin de leden worden voorgedragen, wordt rekening gehouden met een zo evenwichtig mogelijke participatie op functioneel vlak en op het vlak van **geslacht**.

- Er zetelen 3 vrouwen (= 16,66%) en 15 mannen in het beheerscomité³⁵.

Binnen de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is er een sectoraal **toezichtscomité** Phenix opgericht, samengesteld uit:

- 3 vaste leden en 3 plaatsvervangende leden aangewezen door en uit de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, onder wie ten minste een magistraat;
- 3 vaste leden, onder wie de voorzitter, en 3 plaatsvervangende leden, met de hoedanigheid van magistraat van de rechterlijke orde, werkend, op rust gesteld of emeritus, benoemd door de Kamer van volksvertegenwoordigers op voordracht van de Ministerraad, na gelijkloidend en gezamenlijk advies van de eerste voorzitter van en van de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie.

De voorzitter wordt gekozen onder de magistraten van de rechterlijke orde, die een duidelijke deskundigheid hebben inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van de persoonsgegevens. Het toezichtscomité is samengesteld uit een gelijk aantal leden van de Nederlandse taalrol en van de Franse taalrol.

Er zetelen 5 vrouwen en 7 mannen in het toezichtscomité³⁶.

Wetgeving

Garanties in de Belgische wet voor evenwichtige vertegenwoordiging m/v

Hoge Raad voor Justitie

Wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie,

---

³⁵ http://www.juridat.be/phenix_new/phenixNI/index.htm?actu/actu_nomination.htm

³⁶ http://www.privacycommission.be/nl/sectoral_committees/phenix_monitoring_committee/composition

de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem.

HOOFDSTUK Vbis. - Hoge Raad voor de Justitie, § 3

[1999009006](#)

Art. 259bis 3§1 van het Gerechtelijk Wetboek: de groep van niet-magistraten per college binnen de Hoge Raad moet ten minste vier leden van elk geslacht tellen.

Adviesraad van de magistratuur

Wet van 8 maart 1999 tot instelling van een Adviesraad van de magistratuur
De wet legde ook een redelijke verdeling tussen mannen en vrouwen op.

[1999009315](#)

De wet legt een redelijke verdeling v/m op:

De Adviesraad is samengesteld uit 44 leden; hij bestaat uit een Nederlandstalig college en uit een Franstalig college, die elk 22 leden tellen.

Elk college is per graad van rechtsmacht samengesteld uit:

- vier leden van de hoven, waarvan ten minste een lid behoort tot het Hof van Cassatie en één lid tot een arbeidshof en waarvan ten minste een lid van elk geslacht;
- twee leden van het openbaar ministerie bij deze hoven, waarvan ten minste een lid van elk geslacht;
- tien leden van de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken, de rechtbanken van koophandel en de politierechtbanken, waarvan ten minste een lid behoort tot een arbeidsrechtbank, een lid tot een rechtbank van koophandel en een lid tot een politierechtbank en waarvan ten minste drie leden van elk geslacht;
- vier leden van het openbaar ministerie bij deze rechtbanken of bij de Krijgsraad, waarvan ten minste een lid behoort tot een auditoraat en waarvan ten minste een lid van elk geslacht;
- twee vrederechters, waarvan ten minste een lid van elk geslacht.

Beheerscomité Phenix

Wet van 10 augustus 2005 tot oprichting van het informatiesysteem Phenix

[2005009655](#)

Bij de volgorde waarin de leden worden voorgedragen, wordt rekening gehouden met een zo evenwichtig mogelijke participatie op functioneel vlak en op het vlak van geslacht.

Wets/voorstellen

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 129 van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 69 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State om een evenwichtige aanwezigheid van vrouwen en mannen in de hogere rechtscolleges te waarborgen

[4-672](#)

- m.b.t. art. 129 GW: de eerste voorzitter en de voorzitter zijn niet van hetzelfde geslacht: ten hoogste twee derden van de raadsheren behoren tot

hetzelfde geslacht; deze verhouding dient te zijn bereikt uiterlijk op 1 januari 2011. (Grondwettelijk hof, Hof van cassatie en hoven van beroep)

- m.b.t. art. 69 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State: ten hoogste twee derden van de leden van de Raad van State en van het auditoraat behoren tot hetzelfde geslacht; deze verhouding dient te zijn bereikt uiterlijk op 1 januari 2011.

Advies nr. 59 van 13 september 2002 van de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen³⁷: evenwichtige vertegenwoordiging van mannelijke en vrouwelijke rechters in Arbitragehof (grondwettelijk hof), Hof van Cassatie en Raad van State.

Aanbevelingen

De Vrouwenraad pleit voor het opnemen van het principe van de paritaire vertegenwoordiging (50%) van vrouwen en mannen:

- in de wetgeving die de werking van de hogere rechtscolleges regelt, met name het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie, de Raad van State en de hoven van beroep (indien relevant: eerste voorzitter en voorzitter zijn niet van hetzelfde geslacht; ook pariteit bij voorzitters kamers);
- bij benoemingen van rechters en magistraten bij de gewone hoven;
- in de wetgeving die de werking van administratieve rechtscolleges regelt;
- in de samenstelling van de diverse commissies en adviesorganen, verbonden aan de FOD Justitie;
- in de tuchtcolleges van artsen, apothekers, dierenartsen, advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders, architecten, accountants, bedrijfsrevisoren, boekhouders en immobiliënmakelaars.³⁸

Er moeten ook omkaderende maatregelen genomen worden die leiden tot pariteit v/m.

---

³⁷ <http://www.raadvandegelijkekansen.be/downloads/advies59.pdf>

³⁸ We verwijzen ook naar het Vrouwenraadstandpunt 'Seksueel misbruik door professionals in de gezondheidszorg en in de hulpverlening' van 2007 met volgende aanbeveling: "Beter nog is dat een tuchtcollege dat alle gezondheidszorgberoepen overvleugelt en/of een bestaande rechtbank de bevoegdheid moet krijgen om de beroepsuitoefening van de professional te schorsen. De rechtbank doet dit al bij pedofielen bij andere beroepsgroepen (bijvoorbeeld leerkrachten, opvoeders). Het tuchtcollege moet paritair samengesteld zijn uit vrouwen en mannen."